

Imidlertid synes nedbørsafvigelserne fra middelværdierne at have en vis relation til solpletmaksimum og minimum, således at tørre år optræder to år før både maksimum og minimum og yderligere to år efter hvert maksimum. Da disse ekstremers tidsmæssige afstand varierer inden for de normale 11-årige perioder, vil man forstå, hvor tilsyneladende regelløs denne fordeling af tørkeår kan se ud. Årsagerne til en ringe sommernedbør i Mellemeuropa søges i de subtropiske højtrykcellers særlig store forskydning mod nord i år med en ekstra stor insolation, hvilket igen menes at kunne sættes i relation til solpletternes antal. Yderligere samler interessen sig om den ultraviolette strålings variation – et fænomen, der måske kan oplyses bedre ved hjælp af de kunstige satelliter –, idet ændringer i denne stråling kan få konsekvenser for ozonlagets temperatur og muligvis derigennem komme til at influere på trykforholdene ved jordoverfladen.

Alt ialt er bogen et forsøg på at sætte system i en lang række iagttagelser, udført af en specialist på dette felt gennem et langt liv.

Kr. M. Jensen.

C. F. Capello & M. Chionetti: *Elementi di cartografia*, I—III, Torino 1958—60. 363 s., 42 tavler og mange illustrationer i teksten. 17 × 24,5 cm. 1600 lire pr. bd.

En meget fyldig kartografi udarbejdet af professor i geografi ved universitetet i Torino, F. Capello og hans assistent M. Chionetti. Bd. I omfatter en almindelig indledning, gennemgang af målestoksforhold og slutter med en 40 sider lang behandling af kortprojektioner, hvortil der gives eksempler på de følgende 24 tavler. Bd. II indledes med en ganske kort gennemgang af opmålingens princip, hvorefter forskellige kartografiske systemer behandles. Størstedelen af bindet (56 s.) omhandler den redaktionelle side ved fremstillingen af et kort, herunder valg af opmålingsteknik, målestoksforhold, signaturer, farver, navnestof og tegneteknik. Alt dette illustreres ved 19 tavler. Bd. III behandler som indledning det geografiske kort, mens størstedelen af bindet (35 s.) er en gennemgang af alle slags kortøvelser, målinger og konstruktion af kortprojektioner og blokdiagrammer. Endelig afsluttes værket med en kort gennemgang af kartografiens historie samt en beskrivelse af Italiens egne kort. For den ikke italienskkyndige (anm.) har værket naturligvis en begrænset anvendelse. Det meget store antal illustrationer med deres nogenlunde let forståelige tekster kan dog give mange meget anvendelige eksempler til den kartografiske undervisning, selv om der i kortprøverne først og fremmest anvendes italienske kort.

Jens Tyge Møller.

Benjamin F. Howell, jr.: *Introduction to Geophysics*. McGraw-Hill Book Comp., Inc. New York, Toronto, London 1959. 399 s., 205 fig. 16 × 24 cm. 70 sh.

Bogen er en lærebog beregnet for begyndere i studiet, hvorfor den i modsætning til andre geofysiker kun indeholder de allernødvendigste matematiske udledninger. Hovedvægten er lagt på en let forståelig beskrivelse af de geofysiske processer i jordskorpen (temperaturforhold, seis-

mik, jordskorpens fysiske data, tektonik, jordmagnetisme og jordelektricitet). Derimod er hverken atmosfærens eller hydrosfærens geofysik medtaget. Bogen er velskrevet og meget nøgtern i sine betragtninger over en hel række af disse processer, hvorom der er diskussion (månens oprindelse, bjergkædedannelsens årsager etc.) og kan derfor anbefales ikke blot studenter, men også andre interesserede.

Kaj Hansen.

Geographische Gesellschaft in Wien: Physisch-geographische Studien. Festschrift zur Vollendung des 60. Lebensjahres von Hans Spreitzer. Særtryk fra »Mitteilungen der Geogr. Gesell. Wien«: Vol. 99, s. 109–244 (1957) og vol. 100, s. 5–143 (1958); trykt i 1958 hos Ferdinand Berger i nypaginering, ialt 279 s., med figurer og fotos, en løs planche bag i bogen. 17 × 24,5 cm.

En kreds af geografer, især fra Østrig, hyldede i 1957–58 professor Hans Spreitzer ved Wiens Universitet ved hjælp af denne samling af artikler. Professoren omtales i indledningen således, at man får et godt indtryk af hans arbejde inden for den fysiske geografi. Ved videre læsning i festskriftet blottes en særhed ved geografi, nemlig tendensen til isolation. Forskere danner separate grupper, der sammensmedes af et bestemt hovedsprog. Anmelderen må bekende, at hans forkundskab til »Wienkredsen« var ringe, men at det var værdifuldt at stifte dens bekendtskab. Pladsen tillader ikke en gennemgang af alle artiklerne (18), som mest behandler geomorfologiske emner fra Alperne og andre bjergegne (Gobi, Persien, Peru m. m.). Formen er traditionel og deskriptionerne overvejende kvalitative. Hvis man tager en stikprøve, f. eks. Hans Kinzl: »Die Dünen in der Küstenlandschaft von Peru«, bekræftes man i sin hypotese om hovedsprogenes isolerende effekt. Kinzl's omtale af det klassiske område er mere en demonstration af et pragtfuldt landskab og dets morfologiske problemer end en udredning. Man kunne ønske, at han havde kendt H. J. Finkel's grundige analyse af barchanerne på Pampa la Joya (trykt i 1959 i Jour. Geol.); idag virker Kinzl's artikel desværre umoderne. Andre artikler, f. eks. H. Bobek: »Gelanken über das logische System der Geographie« har stor aktualitet.

Den, som ønsker at kende geomorfologiens stade, anbefales at kigge i dette festskrift.

Hans Kuhlman.

Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab 1742–1942. Samlinger til Selskabets Historie III. Udarbejdet af Asger Lomholt. Ejnar Munksgaard. København 1960. 20 × 25 cm. 584 sider.

For kundskaben om dansk lærdomshistorie er arkivar Asger Lomholts store værk om Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskabs historie af betydelig interesse. I sidste bind findes en redegørelse for en række af de større opgaver, selskabet har løst indtil ca. 1850, og der er i denne sammenhæng grund til at fremhæve, at man netop i denne periode varetog en række grundlæggende geografiske og geofysiske opgaver, således Niels Horrebows, Eggert Olafsens og Biarne Povelsens rejser gennem Island 1749–1751 og 1752–1757, udgivelsen af resultaterne fra F. L. Nordens rejse til Ægypten og Nubien 1737–1738 samt organisationen af meteorologiske observationer forskellige steder i riget og en række undersøgelser